

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 95. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593121840/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

sige Dummer Jung, at man griber til Kaarden – og saa bedækker man sig ganske godt med Bind, for at Fader og Moder ikke skulle faae et sørgeligt Budskab,» tilføiede han leende, som for at komme mig imøde og ikke rose det Tydske for meget. Han saae hen til Kjøbenhavn med en egen Længsel. Ulykkelige politiske Forhold vare nu til Hinder for, at man kunde reise derhen og begynde en diplomatisk Carriere. Man havde nu som dansk Tydsker intet Fædreland og kunde kun reise ud i Verden for at studere Landvæsen og blive en god Forpagter.

Her bøiede han af med samme Lethed, som han havde begyndt, og forslog mig at tage med til nogle unge Venner paa et Gods et Par Mile borte; men jeg antog, at han helst vilde være ene – eller rettere, at han vilde spille – og undskyldte mig.

Han blev borte et Par Dage, og ved Hjemkomsten opsøgte han mig strax. »Tillad mig at være ligefrem og gjøre Dem et Spørgsmaal,» sagde han; »har min Fader talt til Dem om min forestaaende Udenlandsreise?« – »Og,» vedblev han, da jeg bejaede det, »tør jeg antage, at det Spørgsmaal er berørt, om De vil have den Godhed at ledsage mig?« – Jeg svarede Ja. – »Lad mig saa takke Dem,» sagde han og rakte mig med et trohjærtigt Udtryk Haanden, »jeg skal bestræbe mig for, at vi skulle have en behagelig Reise. Jeg vil nu bede Fader om at formaae Dem til at tage med; det er Formen.« Nu var det, han tilstod mig, at han havde frygtet for at møde en Pedant.

»Hvad er da en Pedant?« spurgte jeg.

»En, der kjender og bedømmer Livet theoretisk,» svarede han rask.

»Men eftersom dog Ingen af os kjender Livet helt, maae vi da ikke have Theorier om vort Forhold til det Ubekjendte, vi mulig kunne møde, og maae vi ikke søge at anlægge et Princip eller anvende en Kunst for at bringe et vist Udbytte ud af Livet?«

Jeg stillede dette Spørgsmaal ligesaa fuldt til mig selv som til ham; thi jeg havde, i Sandhed, intet færdigt Princip og kjendte ikke den rette Kunst, der hører til at behandle Livet. Men da han svarede: »Aa, jo, vistnok,» blev jeg af mine egne Ord nødt til at gaae videre og søge i mig selv efter et Princip, som endnu var skjult, og som han spurgte efter.

Dette afgjorde fra Først af hele vor gjensidige Stilling; thi uden at opgive et ungdommeligt, næsten kammeratligt Forhold kom han uvilkaarlig til, i mig at anerkjende en selvvalgt Fortrolig paa det aan-

delige Omraade, og en Fortrolighed af underordnet eller letfærdigere Art blev derved udelukket, medens jeg følte mig mere menneskelig draget til ham og forpligtet overfor ham ved hans egen tillidsfulde Spørgen, end jeg vilde have følt mig ved det ubestemte Hverv, som hans Fader ønskede at overdrage mig.

Men med hans Spørgen og mine Svar gik det dog til paa en egen Maade. Jeg var jo i den Alder – og er ikke ganske voxet fra den endnu – da en Fugls Sang, en Silkekjøles Raslen, en Kaardes Klirren, kunde vække en stærk, anelsesfuld Strømning i mit Indre og med et Glimt ligesom slaae Tæppet tilside for en skjult Skjønheds- og Lyksalighedsverden, som kunde naaes, naar man vovede Noget for den. Men medens jeg haabede og troede paa en saadan Verden, havde jeg dog, naar jeg ret forskede efter den, ikke fuld Tillid til den. Livet havde rørt ved mig idetmindste med saa megen Alvor, at jeg skimtede en skjult Verden af en anden Art; bagved den farvede Horizont med de deilige gyldne Billeder trak den op, alvorlig og mørk, og der var Øieblikke, da denne Alvor syntes mig at drage mere end alt Andet i Verden. Men ret tage den i Øiesyn og nærme mig vilde jeg ikke, fordi den tillige syntes at ville beherske mig og forlange Offre, som jeg ikke var villig til at bringe.

Men jeg vidste, at den var til, og naar jeg talte om den skjøne Verden, kom jeg sluttelig næsten mod min Villie til at hentyde ogsaa til hin. Jeg sagde, hvad jeg troede sandt; men jeg gav Mere, end der var levende Sandhed i mig selv; mine Ord stillede sig op udenfor mig selv, saae paa mig og gjorde Fordringer. Det har desaaarsag sikkert skortet mine Ord paa Logik; men jeg var ung, og der er en magisk Magt i Ord, naar Ungdom taler oprigtig til Ungdom. For mig var det en eiendommelig indre Tilstand, en besynderlig Ballancering, der holdt, fordi jeg havde det gode.

Fordi Grev Fritz jo ogsaa havde det godt, tog han disse Samtaler mest som behagelig Sysselfættelse, skjøndt han dog ogsaa mente at have Nytte deraf. Han takkede mig engang, fordi det Alvorsfulde, som jeg fremførte, blev udviklet ud af Tingens natur, af Historien, af vor egen Sjæl, og ikke var religiøs, indklædt i Formler som dem, Præsten kastede ud i Verden. De religiøse Sætninger, sagde han, vare som en Barricade, Præsten kastede op, for at man ikke skulde komme ham selv paa Livet. Han sagde Præsten, men jeg troer, han mente Degnen, det vil sige, hans Stedmoder.